

Utbildningsdepartementet
102 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet Yrkeskunnande – en likvärdig sökväg till lärarutbildningen mot yrkesämnen (SOU 2008:112)

U2008/8277/UH

Sammanfattning

Skolinspektionen ställer sig positiv till utredarens förslag om en likvärdig sökväg till lärarutbildningen mot yrkesämnen. Skolinspektionen välkomnar förslagen till alternativa vägar att bli behörig för lärarutbildningen och delar uppfattningen att fler yrkeslärare med pedagogisk högskoleexamen kan bidra till att öka kvaliteten och likvärdigheten i skolan. Det är också Skolinspektionens uppfattning att ändrade krav på behörighet kan bidra till att åtgärda den brist på yrkeslärare med pedagogisk högskoleexamen som finns idag. Vidare ser Skolinspektionen positivt på förslagen som innebär en validering av både informella och formella kunskaper. Skolinspektionen vill dock understryka behovet av ett tydligt system där det i examensbeviset klart framgår vem som är behörig att undervisa på vilket program och inom vilken/vilka inriktningar. Likaså tillstyrker Skolinspektionen utredningens förslag att Skolverket med dess Nationella programråd ska ansvara för valideringen och utfärdandet av intyg men vill understryka vikten av att den kunskap och kompetens som finns på lokal nivå hos branschfolk och experter från arbetslivets olika områden tas tillvara i valideringsprocessen. Utredningens förslag innebär en ökad samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsliv. Skolinspektionen vill även här understryka vikten av att branscher och näringslivsorganisationer på regional och lokal nivå bildar utgångspunkt i denna samverkan.

Inledning

Skolinspektionen delar uppfattningen att fler yrkeslärare med pedagogisk högskoleexamen kan bidra till att öka kvaliteten och likvärdigheten i skolan. Behörighetsfrågan är central i Skolinspektionens granskning. I

den regelbundna tillsynen kontrolleras andelen lärare med pedagogisk utbildning och om lärarna har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Inspektionen har kunnat konstatera att det såväl inom grundskolan som inom gymnasieskolan är vanligt att lärare med utbildning för att undervisa i vissa ämnen även undervisar i ämnen de inte har utbildning för. Då det av lärares examensbevis inte tydligt framgår inom vilka ämnen läraren har utbildning medför det en osäkerhet för skolorna i hur läraren kan användas. En validering måste därför avgöra inom vilka kurser, ämnen eller inriktningar läraren har utbildning. Skolinspektionen konstaterar att utredningens förslag till ett nytt valideringssystem kommer att innebära ökad tydlighet och transparens. Skolinspektionen vill dock framhålla att det är viktigt att även dokumentationen av meriter i examensbeviset är lika tydlig och transparent. I examensbeviset bör det därför klart framgå vem som är behörig att undervisa på vilket program och inom vilken/vilka inriktningar.

Lärande och kunskap

Det råder bred enighet om att lärande sker på såväl formella som informella vägar. Det är därför viktigt att det finns ett system för validering av kunskaper som är förvärvade på annan väg än den formella i syfte att utöka möjligheten att uppnå de särskilda behörighetskraven som gäller för ansökan till lärarutbildningen. Det är Skolinspektionens erfarenhet att dagens system för validering är osäkert och otydligt för både samhälle och individ. Även dokumentationen vid utförd validering är otydlig och oenhetlig. Skolinspektionen vill därför påpeka vikten av att detta beaktas i den fortsatta beredningen.

Förslag till förändringar för ökad rekrytering

Förslagen i utredningen syftar till att öka rekryteringen till yrkeslärarutbildningen. Skolinspektionen tillstyrker utredningens förslag. För att åtgärda bristen på yrkeslärare behövs fler möjliga vägar som ger tillträde till en examen. Tyngdpunkten bör då ligga på förvärvad kunskap i första hand och inte hur den har förvärvats. Skolinspektionen vill dock framhålla att detta inte får innebära att kunskaper man erhållit den formella vägen inte kan ge tillträde till yrkeslärarutbildningen.

Skolverkets roll vid bedömning av kunskaper

Utredningen föreslår att Skolverket med dess Nationella programråd ska ansvara för valideringen och utfärdandet av intyg. Skolinspektionen tillstyrker förslaget och instämmer i att dessa funktioner bör samlas inom en myndighet för att säkerställa likvärdighet och rättssäkerhet och för att säkra en effektiv hantering av hela processen kring validering. Skolinspektionen vill dock påpeka vikten av att den kunskap och

kompetens som finns på lokal nivå hos branschfolk och experter från arbetslivets olika områden tas tillvara i valideringsprocessen.

Arbetslivets och högskolans roll vid bedömning av yrkes- och ämneskunskap

Den inriktning på valideringsprocessen som utredningen föreslår kommer att innebära utökad samverkan mellan högskola/yrkesskola och branschfolk från arbetslivets olika områden. Skolinspektionen menar att detta är avgörande för framgången i de föreslagna åtgärderna. Vikten av kontakten med branscher och näringslivsorganisationer på regional och lokal nivå kan inte nog understrykas.

I den slutliga handläggningen har inspektionsdirektören Marie-Hélène Ahnborg, undervisningsrådet Sven-Olof Lundin och utredare Lina Burström deltagit.

Ann-Marie Begler
Generaldirektör

Carina Abréu
Avdelningschef